

RAQAMLI ASRDA MEMLARNING MADANIY VA LINGVISTIK TA'SIRI**Hikmat Mashrab o'g'li Anarboev**

CHDPU Gumanitar fanlar fakulteti magistranti

ANNOTATSIYA

Memlar raqamli asrda keng tarqalgan madaniy hodisaga aylandi, bu zamonaviy madaniyat va til evolyutsiyasiga sezilarli ta'sir ko'rsatdi. Ushbu maqola memlarning tarixi va turlarini, shuningdek, ularning madaniy ta'siri va til evolyutsiyasi imkoniyatlarini o'rganadi. Mavjud adabiyotlarni ko'rib chiqish va amaliy tadqiqotlarni tahlil qilish orqali ushbu maqola memlarning ko'ngil ochish va xabardor qilish, shuningdek, zararli stereotiplarni saqlab qolish va muhim ijtimoiy va siyosiy muammolardan chalg'itish usullarini ta'kidlaydi. Zamonaviy madaniyatda memlardan foydalanishni tanqidiy baholagan holda, ushbu maqola memlarning ijobiy ijtimoiy o'zgarishlarni rag'batlantirish va raqamli asrda til va madaniyatning davom etayotgan evolyutsiyasiga hissa qo'shish imkoniyatlarini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: memlar, madaniy ta'sir, til evolyutsiyasi, ijtimoiy media, internet madaniyati, raqamli asr.

ABSTRACT

Memes have become a ubiquitous cultural phenomenon in the digital age, with significant impacts on contemporary culture and language evolution. This paper explores the history and types of memes, as well as their cultural impact and potential for language evolution. Through a review of existing literature and analysis of case studies, this paper highlights the ways in which memes can both entertain and inform, while also perpetuating harmful stereotypes and distracting from important social and political issues. By critically evaluating the use of memes in contemporary culture, this paper highlights the potential for memes to promote positive social change and contribute to the ongoing evolution of language and culture in the digital age

Keywords: memes, cultural impact, language evolution, social media, internet culture, digital age.

KIRISH

Memetika madaniy ma'lumotlar yoki memlarning uzatilishi va evolyutsiyasini o'rganadigan tadqiqot sohasi. Dastlab biolog Richard Dokins tomonidan 1976-yilda chop etilgan "Xudbin gen" kitobida taklif qilingan memlar tushunchasi o'shandan beri tilshunoslikdan

sotsiologiyagacha, raqamli madaniyatgacha bo'lgan sohalarda qo'llanilgan. Memetika g'oyalar, xatti-harakatlar va belgilarning vaqt o'tishi bilan qanday tarqalishi va o'zgarishini, shuningdek, ularning inson bilimi va madaniyati bilan qanday o'zaro ta'sirini tushunish uchun asos yaratadi.

Memetika tarixi:

"Mem" atamasi Richard Dokins tomonidan o'zining "Xudbin gen" kitobida kiritilgan bo'lib, unda u biologik evolyutsiyadagi genlar kabi tabiiy tanlanish orqali rivojlanadigan madaniy replikatorlar sifatida memlar tushunchasini taklif qilgan. [1] Dokins memlarni "madaniy uzatish birliklari yoki taqlid birliklari" deb ta'riflagan, ularni nusxalash va bir kishidan boshqasiga o'tkazish mumkin. Memlarning genlarning madaniy hamkori sifatidagi g'oyasi akademik hamjamiyatda katta qiziqish uyg'otdi va bu memetika sohasining rivojlanishiga olib keldi .

Memetikani o'rganish sohasi sifatida rivojlantirishga birinchi e'tiborga loyiq urinish 1990-yillarning boshlarida faylasuf va memetist tomonidan "Xudbin meme" ning nashr etilishi bilan bo'lgan. Syuzan Blekmor. [2] Blek morning ta'kidlashicha, memlar madaniy evolyutsiyaning asosiy birligi bo'lib, ular diniy e'tiqodlarning tarqalishidan tortib til evolyutsiyasigacha bo'lgan inson xatti-harakatlarining ko'p jihatlarini tushuntirishi mumkin.

Memlar tushunchasi ham ko'p tanqid va bahs-munozaralarga sabab bo'ldi. Ba'zi olimlar memetika juda reduksionist va madaniy uzatishning murakkabliklarini e'tiborsiz deb ta'kidlaydilar, boshqalari esa replikatorlar sifatida [3] memlarning biologik asosligiga shubha qilishadi. Ushbu tanqidlarga qaramay, memetika turli sohalarda qiziqish va bahs mavzusi bo'lib qolmoqda. [4]

Memetikaning fanlararo tabiati bu sohada ko'plab yondashuv va nazariyalarning paydo bo'lishiga olib keldi. Ta'sirli asoslardan biri Dokins tomonidan taklif qilingan ikki turdagi memlar o'rtasidagi farqdir: "yomon" va "foydali" memlar. [5] Zararli memlar o'zlarining tashuvchilariga salbiy ta'sir ko'rsatadigan, masalan, buzg'unchi e'tiqodlar yoki zararli harakatlardir. Boshqa tomondan, foydali memlar o'z egalariga foydali vositalar yoki foydali e'tiqodlar kabi afzalliklarni beradigan narsalardir.

Memetik tanlov g'oyasi bo'lib, unda ba'zi memlar boshqalarga qaraganda ko'proq takrorlanishi va uzatilishi ularning moslashishi yoki moslashishiga bog'liq. [6] Ushbu kontekstda yaroqlilik bir qator omillarni ko'rsatishi mumkin, masalan, aloqa qulayligi, memning hissiy rezonansi yoki muammoni hal qilish yoki ehtiyojni qondirish qobiliyati.

Memetika til va til evolyutsiyasini o'rganishda ham qo'llanilgan. Ba'zi olimlar fonema va grammatik konstruktsiyalar

kabi til tuzilmalarini madaniy uzatish va tanlash orqali rivojlanadigan [7] memlar sifatida ko'rish mumkinligini ta'kidladilar. Boshqalar tilning o'zi uni ishlatadigan odamlar bilan rivojlanadigan [8] memlar majmuasi ekanligini ta'kidladilar.

Memetika atrofidagi munozaralar va munozaralarga qaramay, memlar tushunchasi raqamli asrda, internet madaniyatining yuksalishi va virusli kontentning tarqalishi bilan tobora ommalashib bormoqda. Memlar madaniy ifodaning keng tarqalgan shakliga aylandi, butun dunyo bo'ylab millionlab odamlar ijtimoiy media va boshqa raqamli platformalarda memlarni yaratadilar va almashadilar.

Mem turlari:

Memlar turli xil shakllarni olishi va turli funktsiyalarni bajarishi mumkin. Memlarning ba'zi keng tarqalgan turlari quyidagilardan iborat:

Rasm makrolari. Tasvir makrolari - bu memning bir turi bo'lib, u hazil yoki istehzoli tasvir bo'lib, unga satirik yoki absurd burilish qo'shiladi. [9] Tasvir makrolariga misol sifatida "Men cheeseburger yeyishim mumkin " seriyasi va "Omadsiz Brayan" memlarini o'z ichiga oladi.

Video: Memlar, shuningdek, "Harlem" memlari kabi qisqa videolar yoki animatsiyalar shaklida ham bo'lishi mumkin. Chayqash "va" Nyan mushuk. [10]

Matnli memlar : Matnli memlar - bu tildan kulgili yoki satirik effektlarni yaratish uchun foydalanadigan memlar, masalan, "Tinchlaning va davom eting" [11] memlari va "Bu yaxshi" komikslari.

Jozibali iboralar. Tushunadigan iboralar - bu memning bir turi bo'lib, u keng tarqalgan va takrorlanadigan, "Sizning barcha bazangiz bizga tegishli" va "YOLO" (Siz faqat bir marta yashaysiz) kabi jozibali yoki kulgili iboradan iborat. [12]

Memlarning madaniy ta'siri:

Memlar zamonaviy madaniyatning keng tarqalgan qismiga aylandi, butun dunyo bo'ylab millionlab odamlar memlarni yaratadilar va ularni ijtimoiy media va boshqa raqamli platformalarda baham ko'rishadi. Memlar ommaviy nutqni shakllantirish, siyosiy munosabatlarga ta'sir qilish va madaniy ifodaning yangi shakllarini yaratish qudratiga ega.

Memlarning madaniyatga ta'sir qilish usullaridan biri bu ularning axborot tarqatish va jamoatchilik fikrini shakllantirish qobiliyatidir. Memlardan yangiliklar, sharhlar va tushunchalarni keng omma uchun ochiq va jozibador tarzda tarqatish uchun foydalanish mumkin. [13] Memlar, shuningdek, Tramp kelmoqda va Berni Sanders filmlarida ko'rsatilganidek, siyosiy rahbarlar va institutlarni tanqid qilish va masxara qilish uchun ishlatilishi mumkin. [14]

Memlar mashhur madaniyatga ham ta'sir ko'rsatdi, modadan tortib musiqagacha, reklamagacha. Ikea tomonidan

reklamalarda qo'llaniladigan "Dalgilangan yigit" memida ko'rsatilganidek, memlar brendlar va mahsulotlarni targ'ib qilish uchun ishlatilishi mumkin. zamonaviy madaniyatda rep " va " mem -art".

Mashhurligi va madaniy ta'siriga qaramay, memlar ham tanqid va bahslarga sabab bo'ldi. Ba'zi tanqidchilar memlar zararli stereotiplar va noto'g'ri ma'lumotni davom ettirishi mumkinligini ta'kidlaydilar, boshqalari esa ular jiddiy muammolarni soddalashtirishi va muhim ijtimoiy va siyosiy munozaralarni chalg'itishi mumkinligini ta'kidlaydilar.

Memlar raqamli asrda tobora ommalashib borayotgan kuchli va dinamik madaniy hodisadir. Har xil turdagi memlarni va ularning madaniyatga ta'sirini o'rganish orqali biz memlar qanday qilib zamonaviy madaniyatning markaziy qismiga aylanganini yaxshiroq tushunishimiz mumkin. Memlar turli jamoalardagi odamlarni ko'ngil ochish, xabardor qilish va birlashtirish uchun ishlatilishi mumkin bo'lsa -da, ular zararli stereotiplarni davom ettirish va e'tiborni muhim ijtimoiy va siyosiy muammolardan chalg'itish uchun ham ishlatilishi mumkin. Memlardan foydalanish rivojlanishda va kengayishda davom etar ekan, ularning ta'sirini hisobga olish va ijobiy ijtimoiy o'zgarishlarni rag'batlantirish uchun ulardan qanday foydalanish mumkinligini ko'rib chiqish muhim bo'ladi.

Memlardan foydalanish tilning rivojlanishiga ham ta'sir qilishi mumkin. Stiven Pinker "Til instinkti" asarida ta'kidlaganidek, til insonning tug'ma qobiliyatidir, lekin u ham vaqt o'tishi bilan o'zgarish va evolyutsiyaga duchor bo'ladi. Memlar yangi so'zlar, iboralar va konstruktsiyalarni kiritish orqali til o'zgarishi uchun katalizator bo'lib xizmat qilishi mumkin. Bu jarayon, birinchi marta Richard Dokins tomonidan "Xudbin gen" asarida [1] taklif qilinganidek, genlar tabiiy tanlanish orqali vaqt o'tishi bilan qanday rivojlanishi mumkinligiga o'xshaydi. Vaqt o'tishi bilan ma'lum bir genetik xususiyatlar populyatsiyada ko'proq yoki kamroq tarqalgan bo'lishi mumkin bo'lgani kabi, ayrim til konstruktsiyalari madaniy kontekstdagi mashhurligiga qarab ko'proq yoki kamroq tarqalgan bo'lishi mumkin.

XULOSA

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, memlar zamonaviy madaniyatning muhim va ta'sirchan qismi bo'lib, keng doiradagi ta'sir va oqibatlariga ega. Ular turli jamoalardagi odamlarni ko'ngil ochish, xabardor qilish va birlashtirish uchun ishlatilishi mumkin, ammo ular zararli stereotiplarni davom ettirishi va muhim ijtimoiy va siyosiy masalalardan chalg'itishi mumkin. Har xil turdagi memlar va ularning madaniyatga ta'sirini tushunib, biz ulardan foydalanishni yanada samaraliroq baholashimiz va ijobiy

ijtimoiy o'zgarishlarni rag'batlantirish uchun ulardan qanday foydalanish mumkinligi haqida o'ylashimiz mumkin. Bundan tashqari, til evolyutsiyasida memlarning roli madaniy va lingvistik rivojlanishning o'zaro bog'liqligini, shuningdek, odamlarning madaniy va texnologik kontekstlari tomonidan shakllantirilishi va shakllantirilishining davom etayotgan usullarini ta'kidlaydi. Raqamli asr rivojlanishda va kengayishda davom etar ekan, memlardan foydalanish madaniy va lingvistik rivojlanishni shakllantirishda muhim rol o'ynashda davom etishi mumkin. Olimlar va tadqiqotchilar uchun memlarning madaniyat va tilga ta'sirini o'rganishni davom ettirish, shuningdek, ulardan foydalanishning axloqiy oqibatlarini hisobga olish muhimdir. Bundan tashqari, memlar siyosiy nutq va ijtimoiy faoliyatga tobora ko'proq integratsiyalashgani sababli, noto'g'ri ma'lumot tarqatishga yoki zararli mafkuralarni davom ettirishga intilayotganlar tomonidan memlardan foydalanish yoki qurol sifatida foydalanish imkoniyatlarini hisobga olish juda muhimdir.

Memlarni o'rganish inson madaniyati va tilining yangi texnologiyalar va ijtimoiy kontekstlarga javoban qanday rivojlanishi va moslashishi haqida ajoyib tasavvur beradi. Memlarning ta'sirini tanqidiy baholash va ularning ijobiy o'zgarishlar potentsialini hisobga olgan holda, biz madaniy va lingvistik evolyutsiyaning o'zaro bog'lanishi va atrofimizdagi dunyoni shakllantirish usullarini o'rganishni davom ettirishimiz mumkin.

REFERENCES

1. Dawkins, Richard. "The Selfish Gene." Oxford University Press, 1976.
2. Blackmore, Susan. "The Selfish Meme." *Journal of Memetics*, vol. 1, no. 1, 1997, pp. 5-18
3. Aunger, Robert. "The Electric Meme: A New Theory of How We Think." Free Press, 2002.
4. Dawkins, Richard. "The Selfish Gene." Oxford University Press, 1976
5. Boyd, Robert, and Peter J. Richerson. "Culture and the Evolutionary Process." University of Chicago Press, 1985
6. Kirby, Simon, and Henry Brighton. "The Evolution of Meaning." *Journal of Linguistics*, vol. 45, no. 1, 2009, pp. 1-36.
7. Deacon, Terrence. "The Symbolic Species: The Co-Evolution of Language and the Brain." Norton, 1998
8. Shifman, Limor. "Memes in Digital Culture." MIT Press, 2013
9. Knobel, Michele, and Colin Lankshear. "A New Literacies Sampler." Peter Lang, 2007

10. Milner, Ryan M. "Pop Culture Freaks: Identity, Mass Media, and Society." Routledge, 2014.
11. Phillips, Whitney. "This Is Why We Can't Have Nice Things: Mapping the Relationship between Online Trolling and Mainstream Culture." MIT Press, 2016
12. Papacharissi, Zizi. "Affective Publics: Sentiment, Technology, and Politics." Oxford University Press, 2015
13. won, Soo Young, et al. "The Global Politics of Memes: An Interview with the Admins of 'Trump Is Coming' and 'Bernie Sanders Dank Meme Stash' Facebook Groups." International Journal of Communication, vol. 11, 2017
14. Pinker, Steven. "The Language Instinct: How the Mind Creates Language." Harper Perennial, 1994

